

Slovenský jazyk a literatúra

I. Pravopisné cvičenie

20 bodov

Chýbajúce písmená doplňte do odpovedového hárku.

Obidvaja boli nízko_ a tučno_. Na miesto katastrofy_ prišli siedm_ záchranár_. Medzi najkrajšie optické jav_ na nebo_ patrí dúha. Leňochov_ je deň dlhý. Zem sa otáča okolo svojej os_. Zápas_ sa budú hrať v areáli_ tábora. Moje_m dlhodob_é plány_ je pomáhať slabším. Počas_oročnej diskotéky spoznal pohostinnosť_lovákov. Sestrin_ a Andrejov_ rodičia prišli neskôr. Záhradkár_ majú najviac práce začiatkom jari_. Monikine orchide_ už zakvitli.

II. Úlohy s krátkou odpoveďou

20 bodov

Ukážka č. 1: Ľubomír Feldek: Šansón na nedeľu

*V nedeľu ráno chodí po strechách
obloha v nových šatách belasých
a kominári hrajú doma šach
a spokojní sú s dobrým počasím
a všetci vedia, že je nedeľa,
a kto si rukou oči zaciolní,
vidí, že obloha je veselá
a že má v ruke žltý balónik.
O druhej idú všetci do sadu
a utracajú veľa peňazí
za kolotoč a za čokoládu
a všetky komíny sú bez sadzi*

*a ľudia vravia: „To je šťastný deň!“
A nestane sa im nič nemilé,
a nevedia, že je to preto len,
že kominár tam chodí v civile.
Večer sú krásne všetci ospalí
a vravia: „Ledva stojím na nohách!“
Z komína čierna noc sa vyvalí,
na strechách zaspí malá obloha.
Len z parku ešte počuť škripot kôl,
keď zametač svoj vozík nakloní.
Má ho dnes krásny. Samý staniol.
A na dne jeden žltý balónik.*

1. Zaradiť ukážku č. 1 do literárneho druhu (a) a jazykového štýlu (b).
2. Vysvetliť význam slova šansón z názvu ukážky č. 1 (a).
Ktorý slovník by ste použili, aby vaša odpoveď bola správna (b)?
3. Koľko slabík sa opakuje v prvom stĺpci ukážky č. 1 (a)?
Pomeniť rým použitý v ukážke č. 1 a napísať jeho schému (b).
4. Pomeniť opakovaciu figúru vo zvýraznených veršoch ukážky č. 1 (a).
Pomeniť podčiarknuté umelecké jazykové prostriedky v básni:
čierna noc (b), zaspí malá obloha (c).
5. Z vety A ľudia vravia: „To je šťastný deň!“ vypíšte a pomeníte všetky interpunkčné znamienka.
6. Aký slohový postup uplatnil autor v ukážke č. 1?

Ukážka č. 2

Naozaj chceme byť pri mladých ľuďoch veľmi blízko, preto chodíme priamo tam, kde sú oni. Nápomocní sú nám influenceri, Youtuberi a TikTokeri, ktorí majú na mladých ľudí v dnešnej dobe výrazný vplyv. Sú ich idolmi, členmi komunit, otvárajú pred nimi citlivé miesta svojich životov a hľadajú pomoc. Vďaka kampaniam s týmito ľuďmi môžeme búrať mýty o duševnom zdraví, strhávať nálepky, ktoré sú ľuďom s duševnými ťažkosťami často dávané, hovoriť o tom, že vyhľadať pomoc je normálne, že pomoc tu je a dôležité je nezostávať so svojimi pocitmi osamote.

(Zdroj: <https://ipcko.sk/den-online-terenneho-pracovnika/>)

7. V ukážke č. 2 nájdite jedno cudzie slovo (a) a vysvetlite jeho význam (b).
8. Napíšte základný tvar (N sg) slova mýty.
9. Zmeňte zhodné prívlastky na nezhodné: duševné ťažkosti (a), terénny pracovník (b).
10. Naše gymnázium oslavuje v tomto roku 100. výročie svojho vzniku.
Číslovku napíšte slovom (a). Pomenujte jej druh (b).

III. Úlohy s výberom odpovede

10 bodov

Práve jedna odpoveď je správna. Zaznačte ju do príslušného riadka v odpoveďovom hárku.

11. V ktorej vete sa nachádza slovesno-menný prísudok?
 - a) Nakoniec neboli za svoje činy vôbec potrestaní.
 - b) Uzrite tu mnohé miesta.
 - c) Mama bola v dedine jedinou učiteľkou.
 - d) Prečo to dieťa plače?
12. V ktorej vete sa nachádza vokalizovaná predložka?
 - a) Aj keby sme to dotiahli do konca.
 - b) Až ma z toho vo vnútri mrazí.
 - c) Vždy na to prídu.
 - d) Za to som ťa milovala.
13. Vyberte z možností združené pomenovanie.
 - a) výrazný vplyv
 - b) Červený kríž
 - c) dnešná doba
 - d) strhávať nálepky
14. Ktorá z možností obsahuje podrad'ovacie súvetie?
 - a) Neuzdravil sa, ba ešte sa mu pohoršilo.
 - b) Rád by som vám pomohol, no nemám čas.
 - c) Kým budeš chorá, môžeme ťa zastúpiť.
 - d) Stmievalo sa, ale on sa nevracal.

15. Ako znie odborné pomenovanie realizátora divadelnej hry?

- a) autor
- b) režisér
- c) scenárista
- d) dramaturg

16. Ktorá z možností obsahuje len spojky?

- a) pod, lebo, len
- b) keď, ak, alebo
- c) ale, už, aby
- d) ako, a preto, so

17. K žánrom lyriky nepatrí:

- a) novela, poviedka
- b) báseň, pieseň
- c) óda, elégia
- d) epická báseň, evergreen

18. Ktorá z viet má inú melódiu ako ostatné?

- a) Nebol by to krásny výlet?
- b) Čo by si na to povedal ty?
- c) Mohol by som ťa pozvať na obed?
- d) Zabudol si na náš sľub?

19. Ktorý z uvedených útvarov z hľadiska pôvodu patrí do ľudovej slovesnosti?

- a) román
- b) komédia
- c) poviedka
- d) rozprávka

20. V ktorej z možností nastáva spodobovanie / asimilácia?

- a) ostrá ceruzka
- b) vysoký strom
- c) prišiel so mnou
- d) slnečný kúpeľ

Michalovce 2. máj 2022